

Sjefredaktør:
Helge Nitteberg

Nyhetsredaktør:
Are Medby

Adm. redaktør:
Silje Charlotte Solstad

Politisk redaktør:
Skjalg Fjellheim

NORDLYS arbeider etter Vær Varsomplakatens regler for god presseskikk. Pressens Faglige Utvalg (PFU) behandler klager mot pressen i presseetiske spørsmål. Adresse: Prinsensgt. 1, postboks 46, sentrum, 0101 Oslo. Telefon 22 40 50 40, telefaks 22 41 19 80.

Kronikkforslag sendes til kronikk@nordlys.no
Krav til lengde: 5000- 5200 tegn inkludert mellomrom. Legg ved portrettfoto.
Kronikkansvarlig:
Guttorm Pedersen,
telefon 959 62 382,
e-post guttorm.pedersen@nordlys.no

Et ressursran i langsom kino?

PÅ DEN 3.SIDE

Torbjørn Trondsen

Professor ved Norges fiskerihøgskole

Arne Luther

Tidligere regiondirektør i Fiskeridirektoratet

Styremedlemmer i Kystens Tankesmie AS

■ Nord Norges svøpe er at kontrollen med ressursene tilhørende fellesskapet i økende grad privatiseres av kapitalkrefter utenfor landsdelen.

■ Det siste eksemplet er innstillingen fra den såkalte "Ekspertgruppen" oppnevnt av Nærings- og fiskeridepartementet som har utredet hvilke plikter som skal pålegges trålerflåten som hvert år tildeles tredjedelen av de norske torsk- og hysekvotene i Barentshavet. Verdien av disse trålerkvotene på 180 tusen tonn torsk og hyse var 2 milliarder kroner i 2015, hvorav om lag halvparten har leveringsplikt til landanlegg på kyststrekningen fra Lofoten og nordover. "Ekspertgruppen" foreslår at trålerrederne slipper unna alle leveringsforpliktelse mot at omlag 7-10 prosent av de leveringspliktige kvotene omfordelles gjennom en auksjonsordning til foredlingsbedriftene som på sin side kan leie ut kvoteret til andre fiskefartøyer som kan skaffe fisk til deres anlegg.

■ Saken har en viktig historisk bakgrunn: Alle tillatelsene om å drive trålfiske har vært begrunnet i ønsket om å styrke leveransen av fisk til nordnorske fiskeforedlingsanlegg. Blant annet fikk fiskeindustribedrifter tillatelse til å eie trålerne med dispensasjon fra lovverket om at kun aktive fiskere kunne eie fiskefartøyer. Etter hvert som trålerne skiftet eiere, utarbeidet myndighetene egne konsesjonsbestemmelser og forskrifter som påla trålerne å levere fangstene til nærmere bestemte kommuner som der-

LEVERINGSPLIKTEN: Den nåværende praktiseringen av leveringspliktsystemet bør gjerne skrapes, men intensjonen med fordeling av fiskekvotene til de fiskeriavhengige kommunene bør bestå, skriver Trondsen og Luther.

FOTO: NORDLYS-ARKIV

ved fikk en juridisk særrett til fellesskapets fiskekvoter. Formålet var krystallklart: «å sikre anlegg som bearbeider fisk stabil råstofftilførsel fra torsketrålerflåten».

■ Denne særretten for nordnorsk fiskeindustri ble oppløst av fiskeriminister Svein Ludvigsen da han uten forutgående stortingsbehandling, endret ordlyden i forskriften. Trålerne forpliktelse ble redusert fra å levere fangstene fysisk til anleggene til kun å tilby fangstene til anlegg i bestemte kommuner, men med en rett til å selge fangstene til høystbydende om andre kjøpere la inn et høyere bud. De etterfølgende fiskeriministrene har i hovedsak videreført denne politikken. Helga Pedersen forsøkte å stramme inn regelverket om at anlegg som mottok leveringspliktig fisk også var forpliktet til fysisk å bearbeide fisken. Dette ekskluderte dermed omsetning av den ferskeste delen av trålerfangsten som sortert og pakket fersk hel fisk som ofte gir de høyeste priser i markedene og for øvrig er hovedproduktet i laksenæringen. Hun fikk også inn en bestemmelse om at rederiene i samråd med mottaksanleggene måtte legge frem for godkjenning en årsplan for leveringspliktige leveranser. Denne bestem-

melsen har myndighetene reelt sett ikke har fulgt opp. Dette sammen med at rederne har tjent mer penger på å fryse inn fangstene om bord for salg direkte inn i et internasjonalt råvaremarked utenom norsk fiskeforedlingsindustri, har resultert i at mindre enn 10% av de leveringspliktige trålerfangstene i dag landes i de kommunene kvotene var øremerket. Fiskeindustrien på sin side er derved blitt helt ensidig avhengig av ferske råstoffleveransene fra kystfiskeflåten. Verdiskapingen av de fiskekvoter rederne får tildelt gratis av fellesskapet er dermed flyttet fra kystsamarfunnene i nord til trålerselskaper med hovedsakelig eierne utenom Nord-Norge.

■ «Ekspertgruppen» aksepterer uten videre at praktiseringen av leveringsplikten og bearbeidingsplikten ikke fungerer og foreslår at den avvikes. Som motytelse foreslås å trekke inn en liten andel av de leveringspliktige kvotene som også har såkalt aktivitetsplikt på bestemte fiskeindustri-anlegg eid av selskapet Havfisk ASA. Det er disse kvotene som foreslås solgt på auksjon til landindustrien hvor inntektene går inn i et næringsfond for allmenne investeringer i kystområder med fiskeindustri, mens de øvrige 90 prosent

av de leveringspliktige trålerkvotene slippes fri for forpliktelsene.

■ Det at de fire siste fiskeriministrene stilltiende har tillatt et ran av de leveringspliktige kvotene, kan ikke være noe argument for å avvike ordningen med leveringsplikt.

■ Den nåværende praktiseringen av leveringspliktsystemet bør gjerne skrapes, men intensjonen med fordeling av fiskekvotene til de fiskeriavhengige kommunene bør bestå. Dette kan gjøres ved at trålerne kvoter som ikke landes i tråd med formålet «å sikre anlegg som bearbeider fisk stabil råstofftilførsel», omfordelles til andre fartøyer som kan sikre dette. Nærings- og fiskeridepartementet har alle fullmakter til en slik omfordeling. Problemet består i at det samme departementet stilltiende har tillatt bankene å ta pant i kvoterettighetene som i dag har en høyere verdi enn selve fartøylene. Ekspertgruppens modell for omfordeling av kvoter kan være interessant. Etablering av et Statsfisk som kan overta de pantsatte kvoterettighetene kan bli et nødvendig virkemiddel for å omfordele kvoter i tråd med kystfolkets interesser gjennom utleie og auksjonering til andre fiskere og landbedrifter.

miljøet rundt denne næringa. Omstillingsviljen og evnen er stor.

Da er det verre med offentlig sektor. Om et nei til å utrede konsekvenser ved virksomhet innenfor landets viktigste næring blir offisiell LO-politikk, må man framskynde en omstillingsprosess i det offentlige også. Det er nemlig grunn til å frykte at det er her vi vil trenge den mest.

Søkelys

STONE JENSEN
Kommentator